

U nacionalnoj politici ima samo jedna dogma: interes hrvatskoga naroda

Razgovarala: Dragica Zeljko Selak

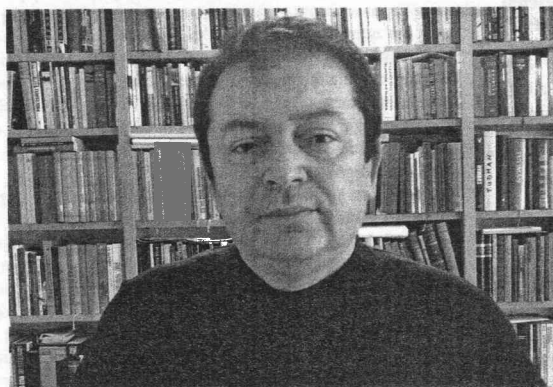
TOMISLAV JONJIĆ rodio se 1965. u Imotskome. Diplomirao pravo 1988. u Zagrebu, od 1991. odvjetnik i sudski tumač za njemački jezik u Imotskome, a od 1997. u Zagrebu. U dvama postupcima bio je glavnim braniteljem pred Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu. Sudionik Domovinskoga rata 1991. – 1992., ugovorni diplomat u Velesposlanstvu Republike Hrvatske u Bernu 1992. – 1995., savjetnik u Uredu za međunarodne odnose u Ministarstvu unutarnjih poslova 1995. – 1997. Od 2017. zastupnik u Gradskoj skupštini grada Zagreba. Godine 2015. obranio doktorat iz suvremene povijesti. Od 1997. do danas, s dvomjesečnim prekidom, glavni je urednik *Političkoga zatvorenika*, uredio petnaestak knjiga, suuredio jedan zbornik radova, objavio nekoliko knjiga, četrdesetak znanstvenih radova s područja prava, historiografije, književnosti, sociologije, više od tisuću novinskih tekstova... Izabran u zvanje znanstvenoga suradnika, a u proteklu godinu i pol objavio četiri vrsne knjige: *Sto knjiga i jedan film*, monografija *Antun Gustav Matoš: Pod Starčevićem barjakom*, *Ivo Pilar, pisac, političar, ideolog (1898.-1918.)* i *Minijature o hrvatskoj politici 1996.-2020.*, što je bio povod za razgovor.

NAŠA OGNJIŠTA (dalje NO): *Odvjetnik, publicist, povjesničar, sudionik Domovinskoga rata, diplomat, autor sedam-osam knjiga, obiteljski čovjek, otac trojice sinova i djeđ, kako kažete, zasada četiri unuka... Kako je sve to moguće?*

Tomislav Jonjić (dalje TJ): I u mome slučaju, kao valjda i u drugima, vrijedi pravilo da bez rada nema roda, a tomu valja dodati još i obiteljsku slogu i potporu: ni bez očuvanja načela ne da se naprijed. Tako smo odgajani i supruga i ja, tako nastojimo odgajati vlastitu djecu i pružati primjer unucima. Dakle, sačuvati prisebnost i temeljna načela: biti Hrvati, katolici, ne izdati, ne ubiti, ne ukrasti, i da će poštenim radom možda steći manje, ali će u svakome trenutku imati čistu savjest i miran san. Na toj se podlozi, držim, ipak dade nešto napraviti.

NO: *Bili ste branitelj, pripadnik 115. brigade HV, radili ste u Hrvatskome velesposlanstvu u Bernu, savjetnik u Uredu za međunarodne odnose hrvatskoga Ministarstva unutarnjih poslova. Kakva su Vaša iskustva iz toga razdoblja?*

TJ: Od svojih gotovo trideset i tri godine radnoga staža nepunih šest sam proveo na zadaćama i poslovima koje ste spomenuli, sve ostalo u odvjetništvu. Iz tih šest godina spominjem se i zgoda i nezgoda, i lijepih i ružnih trenutaka, ali zahvalan sam dragomu Bogu na svemu, a osobito sam zahvalan što sam doživio uspostavu neovisne hrvatske države. Poput psalmista stavljam, naime, "Jeruzalem vrh svake radosti svoje", a dovoljno sam star da imam pravo na tu zahvalnost, jer pamtim

vremena kada su mnogi gubili nadu i kada je bilo posve prirodno da kao Hrvati budemo diskriminirani na svakome društvenom planu. Zato su mi neprihvatljivi ravnodušnost i bezvoljnost koji se danas mjestimice javljaju, pod dojmom teških socijalnih i političkih prilika u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Ta apatija ponekada prerasta u očaj, a s očajem nam nije dopušteno miriti se, ni kao vjernicima, ni kao Hrvatima. To, dakako, ne znači da zatvaramo oči pred vlastitim nedostacima i nedostacima naše države, naprotiv – no, ona je jedina koju imamo i nema nijednoga razloga koji bi bio dovoljno uvjerljiv da joj okrenemo leđa.

NO: *Uređujete "Politički zatvorenik", časopis Hrvatskoga društva političkih zatvorenika, objavljujete u brojnim drugim tiskovinama, a u posljednju godinu i pol objavili ste četiri knjige. Kako sve to postići?*

TJ: *Političkomu zatvoreniku* sam glavni urednik već gotovo dvadeset četiri godine, i kada je bio mjesec-

nik, i kada je bio dvomjesečnik i sada, kada je već nekoliko godina tromjesečnik. Mislim da nije neskomromno kazati kako je riječ o vrijednome časopisu koji se primarno bavi dokumentiranjem progona kojima je hrvatski narod bio izložen u dvjema jugoslavenskim državama. Zahvaljujući tomu časopisu sačuvane su tisuće svjedočenja i more isprava. O njegovoj kvaliteti, dakako, ljudi mogu imati različita mišljenja, ali kao urednik mogu bez ikakva krznanja reći da *Politički zatvorenik* bezuvjetno zastupa načelo hrvatske državne neovisnosti i predstavlja časopis u kojemu se kvinslinzi (izdajnici i suradnici stranih zavojevača) bez ikakva obzira na tzv. političku besprijekornost nazivaju onim što jesu: kvinslinzima.

Ideologije prolaze, ali države se stvaraju za stoljeća!

NO: *Tko je, onda, prema Vašemu mišljenju, hrvatski kvinsling?*

TJ: Onaj tko se bilo kada, u bilo kojim okolnostima i u bilo kojemu

trenutku zalagao protiv hrvatske državne neovisnosti i borio protiv hrvatske države, ma kakva ona bila. Dakle, i 1905. i 1918., i 1941. i 1990./1991. i danas. Pritom su potpuno nevažni političkantski izgovori i ideološke ambalaže koje izdajicama vlastitoga naroda služe kao alibi za izdaju: pojedinci, stranke i ideologije, naime, dolaze i prolaze, ali države se stvaraju za stoljeća. Njih ne određuju ni privremena, kratkotrajna i taktička savezništva, jer, kako 1882. reče Ante Starčević: "Ja nalazim stvar u redu, da svatko traži druga i pomoćnika za obraniti svoju domovinu i slobodu. Ako li je to grehota, onda sam ja najveći grešnik, jer bi se združio sa svakim, i sa Amerikanci, za odbiti ovu nevolju u kojoj naša domovina pogiba." To je načelo vrijedilo onda, vrijedi i danas, a vrijedit će i sutra: računaju se ciljevi i plodovi, a ne taktika kojom su postignuti.

NO: *Tim poteškoćama se bave i posljednje Vaše knjige?*

TJ: Sve moje knjige bave se sukobom hrvatstva i jugoslovenstva: od prve, objavljene 2000. godine, koja raščlanjuje hrvatsku politiku 1939. – 1942. s pozicija koje žele biti hrvatske, a ne jugoslavenske, preko studije o Mili Budaku ili nedavno objavljenih opsežnih monografija o Antunu Gustavu Matošu i Ivi Pilaru (svaka ima oko 900 stranica), do posljednjih dviju, koje su tematizirane zbirke mojih članaka objavljenih u raznim časopisima tijekom posljednjih triju desetljeća. Što se te glavne idejne niti tiče, riječ je o tome da pokušavam dokučiti kako je bilo moguće da je jedna tako kancerogena ideja, kao što je jugoslovenstvo, ideja koja predstavlja negaciju cijele naše povijesti i kulture, mogla osvojiti dio hrvatske inteligencije; i kako je moguće da mi još ni danas, tri desetljeća nakon sloma Jugoslavije, nismo spremni suočiti se s činjenicom da je jugoslovenstvo neminovno protuhrvatsko, i da je u svome temelju rasno i rasiističko: izraslo na rasnolingvističkome temelju i nadraslo svoje naizgled romantične rasnokulturne okvire, kako bi poprimilo biologističko-eugeničke značajke kojima je žrtvom trebao pasti i hrvatski narod.

NO: Je li današnja Europska unija put ili bar putokaz za rješavanje toga problema?

TJ: Prema mome dubokom uvjerenju, nije. Ja sam 2008. objavio knjigu pod naslovom *Hrvatski nacionalizam i europske integracije*, dokazujući – što zapravo uopće nije teško dokazati – da su hrvatska nacionalna misao i hrvatski nacionalizam, od Starčevića i Kvaternika, pa i ranije, ako se o njemu u tome smislu može govoriti, a onda i kasnije, preko Ante Kovačića i Eugena Kumičića, Josipa Franka ili Antuna Gustava Matoša te od Milana Šufflayja, Filipa Lukasa i Ive Pilara, sve do boraca za hrvatsku državu u *Drugome svjetskom ratu* i poslijeratnih hrvatskih nacionalista u domovini i iseljeništvu/emigraciji (a naravno, i onih koji su zaslužni za stvaranje suvremene hrvatske države!), zapadnjački usmjereni i otvoreni za europsku suradnju, navlastito za suradnju u srednjoeuropsko-sredozemnim okvirima. No, istodobno, kao nacionalizam brojčano maloga naroda koji nikada u povijesti nije pokazivao imperijalističke ambicije, naš nacionalizam ima naglašenu obrambenu potku, i zato jest i mora biti protivnik svakomu pokušaju ujedinjavanja (unifikacija) i uniformiranja, bez obzira na središte iz kojega takav pokušaj dolazi. A današnja Europska unija pokazuje upravo takve, neprihvatljive težnje. Ona hoće poslužiti dokidanju nacionalnih država i narodnih, pa i individualnih identiteta te će se zato, ako ne dođe do promjene te kratkovidne politike, slomiti kao što su se slomili i brojni drugi, međusobno dakako nejednaki pokušaji uniformiranja Europe, od Karla Velikoga preko Napoleona do Hitlera.

Čuvari hrvatske tradicije i identiteta

NO: Upravo je Matoš primjer takvog hrvatskog nacionalista?

TJ: Da. Potanko raščlanjujući ne primarno njegov literarni portret, nego njegove političke poglede, u svojoj monografiji o Matošu iz 2019. potvrdio sam ono što ni ranije zapravo nije bila tajna: Matoš je sjajan primjer hrvatskoga nacionalista koji se uglavnom, usprkos mjestimičnim kratkim posrtajima, uspješno odhrvava nasilnom jugoslovenstvu, istodobno propovijedajući hrvatsko okretanje prema Francuskoj, prema Europi, no uvijek tako da ljubomorno i bezuvjetno – on sam sebe će mnogo puta nazvati ne samo nacionalistom, nego i "šovinistom", imajući, dakako, na umu ondanje, a ne današnje

značenje te riječi – ustraje na očuvanju hrvatske tradicije i identiteta, i na uspostavi hrvatske države. I usporedno s tim, dok svjesno i neodstupno pristaje uz kolektivni, hrvatski identitet, on do posljednje kapi krvi brani vlastiti identitet, pravo i osobnost pojedinca, čineći to na način koji je po šarmu i ljepoti nenadmašen do dana današnjega.

NO: Za Pilara bi se moglo kazati slično?

TJ: Tako je. Moja monografija o Pilarovu javnom djelovanju 1898. – 1918. zapravo je neznatno prerađeno dio moje doktorske disertacije. Ona nije puka biografija jednoga od najvažnijih hrvatskih političkih ideologa toga doba, a možda i uopće, nego je raščlamba svjetonazorskih i vjersko-kulturnih previranja među Hrvatima na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, te još i više od toga, revizija historiografskih istraživanja i tumačenja hrvatske politike u BiH u doba austro-ugarske vladavine. Posrijedi je silno bogat i složen splet interesa i utjecaja velesila, potom odjeka tadanje hrvatske i srpske politike, između kojih muslimani traže način kako definirati svoj identitet i težnje, a sve se odvija u pokrajinama čije je državopravni položaj nedovoljno određen i neizvjestan, a društveni i politički život gotovo bezuvjetno *determiniran konfesionalnim* trenucima naslijeđenima iz osmanskoga razdoblja. Uza sve

to, unutar katoličkoga, hrvatskoga tijela dalekosežno značenje imaju unutarcrkvena okapanja uslijed uvođenja redovite hijerarhije 1881., kao i svjetonazorska previranja koja su zapravo daleki odjek tzv. *Kulturkampfa*, kulturne borbe u sve seklariziranijoj Europi, s posljedičnim jačanjem hrvatske svjetovne inteligencije i njezinih želja i namjera (ambicija) te, ne na posljednjemu mjestu, problem zavičajnih i mentalitetskih razlika između Hrvata u različitim dijelovima BiH, kojima svjedočimo da današnjega dana. Prostor nam, naravno, ne dopušta potanju raščlambu tih dijelova, ali mirne duše mogu kazati da onaj tko nije svjestan ondanjih sila i silnica, vrlo teško može shvatiti i jučerašnje i današnje teškoće i izazove pred kojima se nalaze i Hrvati u BiH i cijela ta država.

NO: Hoćete reći kako je povijest učiteljica života i kako bismo trebali nasljedovati modele i putokaze zasnovane još u austro-ugarsko doba?

TJ: Povijest nije učiteljica života u tome smislu da nam kaže što trebamo činiti, nego u tome da nas poučava što ne smijemo činiti. Možda izgledati vrlo grubo i pojednostavljeno, ali smatram kako nam ona u Bosni i Hercegovini pokazuje da nijedan od unutarnjih čimbenika te države (ili tih zemalja!) nije kadar nametnuti ni privremeno rješenje,

i da su snažne vanjske sile, obično europske odnosno svjetske velesile, koje su išle za trajnijim formulama, uvijek računale s tim da se životna, geopolitička i gospodarsko-kulturna logika mora oslanjati na savez ili suradnju dviju narodnosno-vjerskih skupina. Drugim riječima, čak i da nismo najmalobrojniji, mi bismo se morali ogleđati za saveznikom i trebali bismo se pripravljati za svako moguće rješenje, baš svako. Tu nema dogmi; postoji jedna jedina nacionalno-politička dogma, a ona se zove – interes hrvatskoga naroda. No, to istodobno znači da se politički interesi Hrvata u BiH ne mogu promatrati izdvojeno od interesa cijeloga hrvatskog naroda i hrvatske države. Jasno, to nije lagan pothvat, tim više što se danas prvi put od 1878. nalazimo rascijepljeni u dvjema državama. No, s druge strane, danas prvi put postoji stabilna i međunarodno priznata hrvatska država te bi bilo nedopustivo danas prokockati ono što smo bez takve potpore branili i obranili tijekom tolikih stoljeća.

NO: Koja bi u tome bila uloga Crkve? Držite li da se crkveni ljudi previše miješaju u politiku, kao što im se s nekih strana spočitava?

TJ: Samo u totalitarnim režimima se Crkvi tjera u sakristiju. Poslanje Crkve, međutim, nisu samo duše pojedinaca, nego i narodi. Katolička je crkva tijekom povijesti u hrvatskome narodu stekla nemjerljive zasluge, a to osobito vrijedi za drugu polovinu 20. stoljeća, kada je i u Domovini i u izbjeglištvu okupljala i uvelike očuvala naš narod. I danas, prema mome mišljenju, velika većina hrvatskih katoličkih svećenika pokazuje da se može biti hrvatski rodoljub i vjeran sin univerzalne, opće, Katoličke crkve.

Ognjištima ostajem vjeran – do lopate!

NO: Na kraju, čitate li Naša ognjišta?

TJ: Čitam ih otkada čitam novine, dakle i prije nego što su nazvana *Svetom baštinom*. Kao prijatelj pok. fra Ferde Vlašića i suosudnik s pok. Andrijom Vučemilom (a s njima je 1959. na visoku kaznu suđena i moja majka i niz njihovih prijatelja), moj otac Dinko, koji i danas radi kao odvjetnik u Imotskome, pretplatnik je *Naših ognjišta*, držim, od prvoga broja. Sjećam se kako je u okruglome, jubilarnome broju, ne znam kojemu, objavljena njegova čestitka i obećanje kako će *Ognjištima* ostati vjeran – do lopate. Isto vrijedi i za mene! ❖